

De ondergang van St. Gregoria

Leo Knoops en Wim Knoops

De ondergang van St. Gregoria

Komische thriller in één bedrijf

door

Leo Knoops & Wim Knoops

Rotterdam en Capelle a/d IJssel 1994

Rollen:

Mevrouw Storm, werkster op St. Gregoria
Mevrouw Zeewater, lerares Nederlands
Mevrouw Ruytenhoek, lerares Wiskunde en rector van St. Gregoria
Mevrouw Zuurmeyer, lerares Natuurkunde en Scheikunde
Inspecteur D.J. Bruins van de Rotterdamse politie, afdeling Moordzaken
Belastinginspecteur O.W. Bijlstra, van de Puntegaalstraat te Rotterdam
Dokter Windhorst, psychiater

Eerste opvoering te Krimpen a/d IJssel

op donderdagavond 28 april 1994

Rolverdeling:

Mevrouw Storm: Tineke van Santen
Mevrouw Zeewater: Wilma van Meerten
Mevrouw Ruytenhoek: Dolly Weggeman
Mevrouw Zuurmeyer: Riek v.d. Kroef
Inspecteur D.J. Bruins: Ed Lodowica
Belastinginspecteur O.W. Bijlstra: Leo Knoops
Dokter Windhorst: Wim Knoops

en

Souffleur: Jeanne Prins

Regie: Wim Knoops

Beschrijving van het toneel bij aanvang van het stuk

Doek gaat op. Docentenkamer van St.Gregoria, een meisjesschool voor de betere standen, komt in het zicht. Zeewater zit aan de tafel de krant (de Telegraaf) breeduit te lezen. Achter haar gaat de deur open. Storm komt binnen met een dienblad met daarop een koffiekannetje en kopjes. Ze plaatst dit met een ferme klap op de tafel. Vervolgens leest ze over de schouder van Zeewater in de krant mee. Een bezorgde trek verschijnt op haar gezicht.

Storm:

(Citeert uit de Telegraaf) "*Vierde gifmoord in drie weken! Wie is de raadselachtige vrouw in het rood?*" (Kijkt sensatie-genietend de zaal in; zegt verlekkerd) Eng hè, mevrouw Zeewater, al die gifmoorden! Maar het staat in uw krant, dus is het waar. Je bent je leven vandaag de dag op straat gewoon niet meer zeker, als een eerzaam werkende vrouw uit de arbeidende klasse! Niet dan? Ja toch?

Zeewater:

Ik begrijp uit dit krante-artikel, mevrouw Storm, dat uw eh ... "vriend", die inspecteur Bruins van de politie, met het onderzoek is belast. Zijn er geen vorderingen te melden?

Storm:

De politie volgt een spoor. Dick is er dag en nacht mee bezig, maar volgens mij weet-ie niet veel meer dan die jongens van de krant. Hier, lees dit maar eens. (Rukt Zeewater de krant uit handen, leest voor) "*Voor de vierde keer is op een terras in de Rotterdamse binnenstad iemand op raadselachtige wijze om het leven gekomen. Evenals bij voorgaande gevallen werden in het glas van het slachtoffer sporen van zwaar vergif aangetroffen. Volslagen onduidelijk is hoe dat erin is gekomen. Het enige aanknopingspunt is het feit, dat in alle gevallen een mysterieuze vrouw in de nabijheid van het slachtoffer is gezien. De politie staat voor een raadsel.*"

Zeewater:

Nou, mij zien ze de komende tijd niet op een terras. Ik drink mijn koffie wel aan deze tafel. Dat lijkt me een stuk veiliger!

Storm:

Mijn idee! Oh, wacht effe, het gaat nog verder: "*Er is slechts een vaag signalement bekend: leeftijd ongeveer 60 jaar, kort bruin krullend haar, stevig postuur, draagt meestal een rode regenjas. Een ieder die informatie kan verstrekken, wordt verzocht zich in verbinding te stellen met het hoofdkantoor aan het Haagse Veer, inspecteur D.J. Bruins van Moordzaken.*" (Storm laat krant langzaam zakken) Dat is mijn Dick. Spannend hè!?

Zeewater:

En, komen er veel tips binnen bij, eh ... Dick?

Storm:

(Verontwaardigd) Noem hem geen Dick!
(Deur gaat open en Zuurmeyer komt binnen, gekleed in rode regenjas)

Zeewater:

Oh, eh, dag, mevrouw Zuurmeyer. Hoe staat het met uw opdracht voor het ministerie van WVC?

Storm:

Zo! Zozo! Doe maar duur! Wat is dat voor opdracht?

Zuurmeyer:

(Hangt haar rode regenjas over een stoel) Experimenten in het kader van de nieuwe euthanasie-wetgeving. Het project zit sinds drie weken in een testfase. De resultaten zijn werkelijk boven verwachting goed!

Storm:

Nou, ik ben maar de werkster hier! Ik snap er niets van, al die moeilijke woorden! Maar leuk voor u dat het zo goed loopt. (Zuurmeyer gaat aan tafel zitten) Nu, ik ga de ramen maar eens lappen. Ajuus! (Af door deur)

Zeewater:

Zeg, u maakt zeker een grapje, met die euthanasie-experimenten van u?

Zuurmeyer:

Nee hoor, in het geheel niet. Het belooft een geniale doorbraak te worden in de wetenschap. Ik ben zeer tevreden over mezelf. (Andere toon) Zal ik even een kop koffie voor u inschenken?

Zeewater:

Eh, graag, of ... NEE!!! Ik bedoel, eh, nee, dank u. Ik lees even de krant verder, als u het niet erg vindt.

Zuurmeyer:

Oh, goed. Zo u wilt. Dan schenk ik alleen voor mezelf in.

Zeewater:

Goed. (Loert vanachter krant argwanend naar Zuurmeyer).

Ruytenhoek:

(Komt binnen, terwijl ze demonstratief op haar horloge kijkt) Dames! Mevrouw Zeewater! Mevrouw Zuurmeyer! Hoogste tijd! Uw klassen wachten al vol ongeduld!

Zeewater:

Dag mevrouw Ruytenhoek. Nou, mijn les begint pas over tien minuten hoor.

Ruytenhoek:

Ja, dat kan wel zijn, mevrouw Zeewater, maar ik had graag dat u toch alvast ging, want ik moet hier direct iemand ontvangen voor een ernstige bespreking.

Zeewater:

Oh ja? Toch niet wéér iemand van de Belastingdienst?
(Intussen komt Storm binnen om haar achtergelaten zwabber op te halen)

Ruytenhoek:

Jawel. En ik weet écht niet hoe ik me er nu nog moet uitpraten. Die administratie! Eén janboel! Wie weet word ik wel eh ...

Storm:

Gearresteerd! Net als Van der Valk!

Ruytenhoek:

Ik geloof niet dat ik ù iets heb gevraagd. mevrouw Storm. Oh, wat vreselijk allemaal!

Zeewater:

(Spottend) Nou, ik denk dat mevrouw Zuurmeyer wel een oplossing zou weten. Nou goed, ik trek me wel terug. (Verdwijnt via deur)

Ruytenhoek:

Wat bedoelde ze? Hoezo zou ù een oplossing weten, mevrouw Zuurmeyer?

Zuurmeyer:

Let u niet op haar, mevrouw Ruytenhoek. Ze praat onzin, zoals gewoonlijk. Ik vind het ongepast om grappen te maken over mijn euthanasie-pastilles.

Ruytenhoek:

Uw WAT!???

Storm:

Oh, nou weet ik het! Gewoon: cyaankali-pillen voor ouden van dagen!

Zuurmeyer:

(Ernstig) Mijn WVC-project, zoals u weet. Ik ben er vrijwel in geslaagd pilletjes te maken die uiterlijk niet van gewone zoetjes zijn te onderscheiden. Iedere bejaarde kan ze gewoon bij zich dragen in vestzakje of handtasje. (Dramatisch) Stel u voor! Het gemak. Op ieder gewenst moment dat dit harde leven, met zijn lasten, kwalen en gebreken, de oude mensjes te zwaar wordt, kunnen ze er een eind aan maken. Even zo'n zoetje in de thee, wat krampen en ... fffft ... (handgebaar).

Ruytenhoek:

(Van haar stuk) Ah juist ... Jaja ... Nou snap ik eindelijk waarom hier zo weinig leerlingen het vak scheikunde in hun pakket willen ... Dat is toch levensgevaarlijk, dat project van u?

Zuurmeyer:

(Denkt even na, zegt dan verklarend) Dat is ook de bedoeling!

Ruytenhoek:

Mevrouw Storm! Vindt u het erg om even wat koffie te gaan bijzetten? Ik wil mevrouw Zuurmeyer even onder vier ogen spreken.

Storm:

Tuurlijk vindt mevrouw Storm het niet erg om koffie te zetten. Ik ben immers maar de werkster. Die komt en gaat gewoon op commando van dat stelletje tuthola's hier! (Gaat weg)

Ruytenhoek:

Goed, mevrouw Zuurmeyer. Die eh ... moordzoetjes van u. Heeft u ze bij u? Mag ik ze eens zien?

Zuurmeyer:

Ja hoor. Kijk, dit zijn ze. (Toont medicijn-doosje) Werken feilloos.

Ruytenhoek:

Geweldig! Ik bedoel eh ... Ja, u moet weten, maar vertelt u het niet verder: mijn grootmoeder leeft nog. Is nu 98. Ze is blind, doof, seniel, jichtig, reumatisch, incontinent, en nog iets, wat ik even vergeten ben.

Nu had ik zó gedacht ...

Zuurmeyer:

(Hartelijk) Ik begrijp het volledig, mevrouw Ruytenhoek. Hier heeft u het hele doosje! (Geeft doosje aan Ruytenhoek)

Ruytenhoek:

Dank u. Nu goed, eh ... wel ... ik zou zeggen: tijd voor uw scheikundeles, nietwaar?

Zuurmeyer:

Het was me een genoegen. Nu, tot straks dan maar. (Gaat weg, terwijl even later door andere deur Storm binnenkomt met koffie.)

Storm:

De koffie! En er is een bezoeker voor u, mevrouw Ruytenhoek! Iemand van de Belastingdienst!

Ruytenhoek:

Mooi! Precies op tijd! (Bestudeert onderwijl aandachtig het etiket van het medicijndoosje) Ik bedoel: laat meneer maar binnen.

Storm:

(Als een spreekstalmeester) Drs. O.W. Bijlstra! Van de Plukmekaalstraat! (Laat Bijlstra binnen en verdwijnt zelf.)

Bijlstra:

Een uitzonderlijk goede middag. Mevrouw Ruytenhoek! Ik stel het zeer op prijs dat u deze tijd voor me heeft kunnen vrijmaken. Er zijn een aantal vervelende dingetjes met de aangifte van uw school. Ik hoop echt dat we ze samen, in goed overleg, uit de weg kunnen ruimen.

Ruytenhoek:

(Sinister) Het genoegen is geheel aan mijn kant, meneer Bijlstra. En wat dat uit de weg ruimen betreft ... Mag ik u een kopje koffie aanbieden?

Bijlstra:

O, maar dat is werkelijk bijzonder vriendelijk van u. Uitzonderlijk gaarne.

Ruytenhoek:

Gebruikt u zoetjes?

Bijlstra:

(Afwezig in zijn aktentas zoekend) Hè? Eh ... Ja! Drie stuks graag ... Dank u. Nu, ik wil dan graag beginnen met dat omstreden puntje van die "Buitengewone Lasten" die u opvoert. Ruim f 800.000.— Hm. Tikje hoog ... Kijk hier: kapotte ruit in het scheikundelokaal: f 20.— Dat kan ik nog billijken, maar verder ... (Neemt pratend koffiekop ter hand, doch juist als hij een teug wil nemen komt Zeewater binnen.)

Zeewater:

Sorry dat ik stoor, mevrouw Ruytenhoek, maar er is telefoon voor u! De Bond van Belastingontduikers!

Ruytenhoek:

O, dat geeft niet. Meneer Bijlstra, u wilt me wel even excuseren?

Zeewater:

(Terwijl Ruytenhoek weggaat) Altijd even druk hier, meneer Bijlstra. Hollen, vliegen, draven. Het valt niet mee tegenwoordig, als lerares.

Bijlstra:

(Meelevend) Tja ... tja ... Ik zou zeggen: af en toe even pauze houden, nietwaar?

Zeewater:

Daar is soms niet eens tijd voor. Ik moet meteen weer weg. Af en toe heb je niet eens tijd voor een kopje koffie.

Bijlstra:

Ach ... Nu, hier staat koffie, zie ik. Die was geloof ik voor mij. Nou ja, neemt u die dan toch? Ik had al koffie gedronken voor ik hier kwam.

Zeewater:

Nou, dat is erg aardig van u. Nou ja, als ik u dan niet ontrief ...

Bijlstra:

Geenszins, geenszins.

Zeewater:

Dank u wel. (Neemt koffie mee en gaat weg, terwijl Ruytenhoek terugkeert van haar telefoontje.)

Ruytenhoek:

Dat was niet belangrijk. Wat mij betreft kunnen we verder gaan, meneer Bijlstra. Eh ... waar is uw koffie gebleven?

Bijlstra:

Koffie? Ach, had ik 't toch goed! Ik zei net al tegen uw collega dat ik dacht: Dat is mijn koffie, maar die heb ik aan haar afgestaan. Dames gaan vóór, nietwaar?

(Ruytenhoek heft vertwijfeld de armen ten hemel, terwijl achter de deur een akelig gereutel weerklinkt, dan een gil, dan een harde bonk van een vallend lichaam. Dan een beklemmende stilte. Dan een gil van Storm.)

Storm:

(Steekt hoofd om de hoek) Mevrouw Ruytenhoek! Mevrouw Zeewater is geloof ik van d'r stokkie gegaan!

Ruytenhoek:

O, o, wat erg! Dat heb ik niet gewild! O néé! Zeg dat 't niet waar is!

(Ze rent, samen met Storm, in paniek weg naar de plek des onheils, terwijl langs de andere zijde, bedaard, Zuurmeyer binnenkomt, die bij Bijlstra aan tafel gaat zitten.)

Zuurmeyer:

(Grafstem, richting zaal) Als ik het wèl heb is zojuist mevrouw Zeewater verlost van de kwellingen van dit aardse bestaan.

Bijlstra:

Jeetje! Ik begreep dat ze alleen maar onwel is geworden. Ze is toch niet ... Ik moet er niet aan denken! Dat zou waaratje de derde keer zijn dat ik hier kom, en dat er dan meteen een sterfgeval plaatsvindt. En steeds kom

ik voor niks! Steeds te laat! Ik kan er niet meer tegen!

Zuurmeyer:

Hoe bedoelt u? (Zuurmeyer gaat "meelevend" naast Bijlstra zitten)

Bijlstra:

Mevrouw Zuurmeyer ... U begrijpt me toch wel? Er is nooit, nóóit iemand die me echt graag ziet komen. Iedereen heeft een hekel aan me. Iedereen verzint uitvluchten om me maar niet te hoeven ontvangen. Als ik ergens kom spelen ze mooi weer, maar achter m'n rug word ik in alle toonaarden vervloekt! Wat een baan! (Barst in tranen uit) Iedereen haat me. Niemand houdt van me! Was ik maar dood!

(Zuurmeyer heeft begripvol knikkend zitten luisteren. klopt Bijlstra bij diens laatste woorden op de schouder, terwijl ze met de andere hand koffie inschenkt.)

Zuurmeyer:

Ik begrijp het volledig, meneer Bijlstra. Het leven is u te zwaar geworden. Vroeg of laat maken we allemaal zo'n moment mee. Misschien kan IK u helpen. Als u nu eerst eens een warm kopje koffie drinkt. Gebruikt u zoetjes?

Bijlstra:

(Tranen drogend en neus snuitend) Drie stuks graag.

(Terwijl Zuurmeyer de drie dodelijke "zoetjes" in de koffie doet, wordt de deur met kracht opengeworpen en Storm komt met inspecteur Bruins binnen.)

Storm:

Zie je dat!?! (Wijst naar koffie) Net op tijd, geloof ik. Dat is ze, Dick!

Bruins:

Noem me geen Dick als ik in functie ben! Hoe vaak moet ik je dat nog zeggen? Nee maar, mevrouw Zuurmeyer! Dat is een tijd geleden! Mag ik vragen: wat hebt u daar zojuist in de koffie van meneer Bijlstra gedaan?

Zuurmeyer:

(Ernstig) Inspecteur Bruins! U komt als geroepen! U kunt getuige zijn van een demonstratie in het kader van ons nieuwste WVC-project. Mensen die het leven niet meer aankunnen ... die kunnen er nu op iedere gewenst moment uitstappen. Ik heb zojuist meneer Bijlstra hier koffie geserveerd met drie van mijn zelf-vervaardigde euthanasie-pastilles. U zult zien hoe hij nu pijnloos van ons zal heengaan.

(Achter Zuurmeyers rug staat Storm tegen Bruins te gebaren: schouders ophalen en op haar voorhoofd wijzen om Bruins duidelijk te maken dat Zuurmeyer getikt is.)

Bruins:

(Geduldig knikkend) De wetenschap staat voor niets. Ik heb goed nieuws voor u, mevrouw Zuurmeyer. (Windhorst treedt binnen; witte jas) Hier is iemand die graag alles van uw experimenten wil weten. Hij heeft alle tijd voor u. Mag ik u voorstellen aan dokter Windhorst? Hij is een van onze beste psychiaters. Ik zou zeggen: gaat u rustig met hem mee.

Windhorst:

Hartelijk goedemiddag mevrouw. Gaat u kalmpjes mee? De blauwe wagen staat

voor! (Voert Zuurmeyer af, die gedwee meegaat.)

(Inmiddels verschijnt Ruytenhoek weer in de docentenkamer.)

Ruytenhoek:

Wat is hier allemaal aan de hand ... O! Inspecteur Bruins! (schrik)

Storm:

Had je niet gedacht hè?

Ruytenhoek:

Hoe bedoelt u?

Storm:

Zij heeft Zeewater om zeep geholpen Dick!

Ruytenhoek:

(Snerpende stem) Helemaal niet!

Storm:

Welles! Zij wilde meneer Bijlstra liquideren, maar Zeewater was zo "slim" om z'n koffie op te drinken. Die was voor u bestemd geweest, meneer Bijlstra!

Bijlstra:

(Richting zaal, ontsteld) Goeie grutjes!

Ruytenhoek:

Hoe komt u daar nou bij!? Alles gelogen!

Storm:

(Tot Ruytenhoek) Ja, ik heb aan de deur staan luisteren toen u Zuurmeyer die zoetjes aftroggelde!

Bruins:

Aha! Dan arresteer ik u in naam der wet, mevrouw Ruytenhoek! Alles wat hier is gezegd, zullen we tegen u gaan gebruiken, en dat soort dingen.

Ruytenhoek:

Schandalig! Dat pik ik niet! Ik wil een advocaat! Ik ken m'n rechten!

Bruins:

Gaat u mee, dan begeleid ik u naar de arrestantenwagen. U kunt al uw afspraken voor de komende 37 jaar wel afzeggen, denk ik zo! (Bruins voert luid verder protesterende Ruytenhoek af richting deur.)

Storm:

Zeg Dick, zorg je er wel voor dat je op tijd bent voor het eten? Anders branden de speklappen aan!

Bruins:

(Korzelige toon) Noem me geen Dick! En wat die aangebrande speklappen betreft: misschien smaken ze dan wèl eens lekker, voor de verandering. Ik moet eerst deze zaak afronden. Doe jij hier het licht uit? (Af)

Storm:

(Pakt nadenkend doosje "zoetjes" op; bestudeert de verpakking) Vervelende vent! Ik denk dat ik voor vanavond maar eens een héél speciale jus bij de

speklappen ga bereiden, volgens wetenschappelijk recept! (Af door deur.)

(Bijlstra treedt uit een hoek van het vertrek naar voren; niemand heeft de laatste minuten nog acht op hem geslagen)

Bijlstra:

Allemaal zijn ze weg. De school houdt op te bestaan. Het licht gaat uit. Nooit zal ik de belastingaangifte van St. Gregoria meer in orde krijgen. Alle leerkrachten zijn dood, weg of gearresteerd. En ik zit hier misplaatst, en ongelegen, zoals altijd. Wat voor functie heb ik nog? In dit stuk? En ook belastingtechnisch gezien? Oh, de koffie, vol met gif, staat er nog, zie ik. (Ziet de koffie staan, en gaat langzaam zitten.)

Er is nog maar één ding wat in het kader van dit drama gedaan kan worden. Vaarwel! Vaarwel!

(Drinkt de koffie op, terwijl het doek valt.)

EINDE

Leo Knoops / Wim Knoops
Maart / april 1994

KNOPS
Een Leo Knoops en Wim Knoops productie